gult cyan magenta svart

Eg dugi ikki at syngja men eg havi sál

Í SKÚLA - Har tónleikur altí› hevur førka› meg, tosa› vi› mítt hjarta og mínar kenslur, hevur skúlin heldur tókt mær at veri › ein sta›ur, har tú fært ein lista vi› uppl‡singum, frymlum, vitan og ø›rum, sum tú sí›ani tekur til tín ella blakar burtur. Ta › kanst tú ikki vi› tónleiki, sigur yrkjarin Petur Jensen. - Eg trúgvi ikki, at ta› ber til at siga, at Backstreet Boys hava lært meg meiri enn Dostojevskij ella Jóanes Nielsen. Hesi hugtøk eru hvør sítt. Men vit taka okkara ávirkanir vi› í skúla. Ta› er ikki av tilvild, at Limp Bizkit stendur skriva› sum graffitti á onkrum veggi í onkrum skúlagar›i. Limp Bizkit eru eins vi›komandi fyri ein tannáring, sum Clearasil ella søgubókin hjá Chr. Høj eru ta›. Og ta› er gott

Birgir Kruse

Í sanginum »No Surrender« sigur Bruce Springsteen »We learned more from a three-minute record, baby, than we ever learned in school«. Sum læraralesandi á sí›sta ári og hartil yrkjari, hvat heldur tú um hesa útsøgn? Does it ring any bell? Er naka› samband millum skúlanæmingin og ta›, sum einafer› æt grammofonplátan?

Tá eg var eini 12 ára gamal, gekk eg í sætta ella sjeynda flokki. Tá keypti eg mær eisini plátuna hjá Bruce Springsteen, »Born in the USA«. Eg minnist enn, at eg ein dag sat og át eitt Twix og lurta›i eftir Brúsa, tá lagi› »No Surrender« sníkti seg inn í mítt bló›. Eg skilti onki serliga væl sangin, men strofan »we learned more from a three minute record, baby, than we ever learned in school«! Eg tveitti Twixi› á gólv, tendra›i eina sigarett, og skrála›i av øllum mínum hjarta — innantanna — »ja, for ólukkan«. Skúlin var naka› lort, og eg var ov ungur til at hava eitt lív, men eg hev›i tónleikin, og hann var ta›, sum gjørdi dagarnar betri. Sum so haldi eg, at ta› er ein heilt einastandandi beinrakin setningur — men alíkavæl bara til eitt víst. Tónleikur er á nógvar hættir ein samlíking »identifikatión«, sum tú, tá tú ert ungur, speglar tær í, uppøsir teg vi›, blívur græ›ur av, grætur í, ver›ur hugvaktur og hvørt av sínum. Eg haldi ikki, at tónleikur og skúli kunnu setast saman á ein slíkan hátt. Men sigast skal, at har tónleikur altí› hevur førka› meg, tosa› vi› mítt hjarta og mínar kenslur, hevur skúlin heldur tókt mær at veri› ein sta›ur, har tú fært ein lista vi› uppl‡singum, frymlum, vitan og ø›rum, sum tú sí›ani tekur til tín ella blakar burtur. Ta › kanst tú ikki vi› tónleiki. Eg trúgvi ikki, at ta› ber til at siga, at Backstreet Boys hava lært meg meiri enn Dostojevskij ella Jóanes Nielsen. Hesi hugtøk eru hvør sítt. Men vit taka okkara ávirkanir vi› í skúla. Ta› er ikki av tilvild, at Limp Bizkit stendur skriva› (sum graffitti) á onkrum veggi í onkrum skúlagar›i. Limp Bizkit eru eins vi›komandi fyri ein tannáring, sum Clearasil ella søgubókin hjá Chr. Høj eru ta›. Og ta› er gott. Onkuntí› minnist eg meg tó ynskja, at onkur lærari onkuntí› gó›tók tann tónleik, sum eg lurta›i eftir, sum ein avgerandi og umrá›andi part av mínum gerandisdegi, og ikki bara tilskriva›i ta› mínum ungdómi — hvør skal siga — at »hann fer at vita› betri, tá hann ver›ur eldri«.

Hvønn t‡dning hevur rokkbólkurin U2 og sangarin Bono havt fyri ta› tú skrivar og annars fyritekur tær?

Fyrstu fer›, eg hoyrdi U2, fekk eg hug at sp‡ggja. Eg orka›i ikki gronina á sangaranum, og enn minni dámdi mær tónleikin. Sangurin var »New Year's Day« og ári› var 1983. U2 var í mínari ver› ein øgilig skræpa. Eg var upp á Duran Duran og sovori› tá. Men so sat eg ein dagin og skriva›i, og mest sum av tilvild hoyrdi eg okkurt í útvarpinum, sum dróg meg og »tala›i solei›is til mín«. Eg leg›i pennin eina løtu og setti meg at lurta. So seg›i ma›urin, er hann nevndur er hann kendur; »vit hava hoyrt frálíka lagi› »Sunday Bloody Sunday» vi› írska bólkinum U2«. Shit. Eg var› fanga›ur í mínum egnu fordómum, so í sta›in fyri at royna at avnokta ta›, setti eg mær fyri, at eg skuldi lurta eitt sindur betri eftir teimum, og speisemi› var eisini eftir mær, tí mítt yndislag í 1983 enda›i vi› at kallast »New Year's Day«.

So U2 gjørdist inspiratiónskeldan burturav?

Ja, lat meg til dømis siga frá um eina av mínum allarstørstu løtum nakrantí›. Eitt upplivilsi í 1993. Eg var í Keypmannahavn, á Gentofte Stadion, og vitna›i saman vi› mínum bestu vinum (og eini 35000 ø›rum) heimsins størsta mi›lasirkuss, i› kalla›ist »ZOO TV«. Í eini 10 ár var hesin bólkur vor›in ein av teimum mest t‡›andi tónleikabólkunum í mínum lívi. Fáir ungir menn hava veri› so »idiotiskir«, sum Meinhard vinma›ur og eg, tá vit í 1991 ogna›u okkum »Achtung Baby«. At tveir 18-19

– Fari eg út at vera lærari, er ta› mítt ynski, at arbei›a vi› bókmentum og tónleiki, so at Limp Bizkit og Marilyn Manson kanska koma á pensumlistar um ikki alt ov langa tí›

ára gamlir dreingir brúktu so nógva tí› upp á liva seg inn í tónleikin, tekstirnar og ver›ina hjá einum bólki tykist mær í dag eitt sindur ørligt…..men tann fløgan hevur havt so avgerandi broytingar vi› sær, at eg tann dag í dag enn eri takksamur fyri henda framíhjárætt. Eg tori næstan at siga, at U2 og Bono — ikki minst — hava givi› fleiri av mínum kenslum ein samleika, sum eg kanska aldri hev›i fingi›, ella sett or› á, um ikki eg slapp at fer›ast saman vi› teimum. Onkursvegna kenni eg eitt slag av symbiosu vi› U2. Bæ›i menniskjasliga, andaliga og kanska eisini tónleikaliga….»can´t sing but I got soul«, syngur Bono á seinastu fløguni »All That You Can't Leave Behind«. Men »Achtung Baby« tann útgávan hev›i størri t‡dning fyri 90'ini, enn Sgt. Pepper nakrantí› hev›i fyri 60'ini.

Órógvar tónleikurin ikki tá tú skalt skriva?

Nei, tá eg skrivi, havi eg næstan altí› tónleik frá. Nógv av tí, sum eg skrivi, er eisini avleitt av hugsanum og kenslum, sum eg fái sett í perspektiv í mun til okkurt, sum onkur annar hevur sagt. Ofta er ta› ein yrking, eg havi lisi›, sum eg so onkursvegna reageri upp á, og burtur úr hesum kemur ein yrking frá mær. Gjarna, tá eg skriva›i brøv til vinir, skriva›i eg míni ting, og ramma›i tey sí›ani inn vi› einum ella ø›rum sitati, allarhelst úr einum sangi, sum sat djúpliga inni í mær júst tá.

Umframt at U2 gjørdist tín inspiratiónskelda, kunnu vit so siga, at sangarin Bono er eitt.. .ehm. ..alter-ego?

Eg havi onkuntí› fanga› meg sjálvan í at hugsa, at mítt lív ofta hevur útvikla› seg rættiliga paralelt vi› tónleikin hjá U2 og tekstirnar hjá Bono. Eg eri uppvaksin rættiliga »kristi›«, men havi altí› havt spurningar, sum »ein ikki spyr hart«, og havi havt drúgvar bardagar vi› ivan, also tá eg ivist, og havi eisini flippa garvilt út í ver›ini. Onkuntí› hevur hetta ført vi› sær miklar sálarligar ni›urtúrar, me›an a›rar tí›ir hevur hetta veri› mær einasta troystin í lívinum. »How far are you gonna go, before you lose your way back home«. Tá eg hoyrdi hesa strofu av »Achtung Baby« fløguni kendi eg meg heima. Eg dugi ikki at siga ta› ø›rvísi. Eg kendi meg heima. Eg kendi meg júst sum ma›urin, i› blaka›i seg inn í náttina, uttan at vera vísur í, um dagurin nakrantí› fór at taka ímóti mær aftur, ella um eg hev›i naka› heim at venda aftur til. Ta› er umrá›andi, tá tú kennir teg rótleysan, at hava okkurt, sum kann minna teg á, at tú ikki ert einsamallur. Og í hesum føri fann eg ta› í U2. Eg veit at hetta ljó›ar sum ein væl frelstur vitnisbur›ur, men fyri meg var ta› reinur veruleiki. »I know I'm not a hopeless case«, sum Bono syngur í »Beautiful Day« á n‡ggju U2-fløguni.

Um vit sleppa tónleikinum og U2 og venda okkum til tann skaldskapin, sum er í bókum, kunnu vit so vænta okkum n‡ggjar tekstir frá tær í næstum?

Ja, nú fari eg at leggja fløguna vi› U2 til viks eina løtu. Eg havi higartil skriva› 3 bøkur, sum kanska fara at spøkja eitt sindur afturat. Tvær teirra hava veri› so »seriøsar«, at tann tri›ja enda›i at vera ein lítil roynd at bara tvætla eitt sindur vi› yrkingini. Um eg fylli 28, so ver›ur ta› 18. januar næsta ár, og tá kemur fjóra savni› hjá mær út. Ta› eitur fyribils »Persona Non Grata« og er kanska ta› tyngsta og mest seriøsa, eg nakrantí› havi skriva› higartil. Sprotin skal geva ta› út. Hinar bøkurnar, tær eru eisini yrkingasøvn, eru tríggjar: »afturvendandi endurspeglingar av komandi dreymum« (1994), »ongin sól er til« (1997) og »guru« (1999). Í 1997 vann eg vir›isløn M. A. Jacobsens fyri fagrar bókmentir og ta› var fyri savni› »eingin sól er til«, sum forlagi› Fannir gav út. Sama forlag gav fyrsta yrkingasavni› út, me›an Sprotin gav út savni› »guru«. Í fjør var eg eisini bo›in at senda ein tekst til eina danska antologi, sum kalla›ist »Kortprosa '99«, har eg fekk tekstin »Løs hud — fragmenter fra Judas' dagbog« vi›.

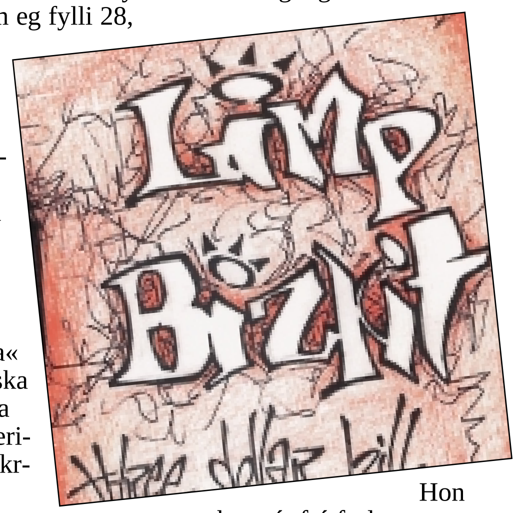

Hon kom út frá forlagnum Lindhardt & Ringhof, 1999.

Tá tú um eitt gott hálvt ár ert avlærdur (!) lærari frá Føroya Læraraskúla, hvat fert tú so at leggja høvu›sdentin á? Naka› ávist? Ella fert tú kanska slettis ikki at undirvísa?

Um mær ver›ur lív og umstø›ur laga›ar, ætli eg næsta ár at arbei›a vi› 5 ymiskum verkum, tríggjar t‡›ingar, eitt tekstasavn og eitt yrkingarsavn. Ta› fer so allarhelst at merkja, at eg ikki fari í starv sum lærari beint eftir lokna útbúgving (men hetta eigur ikki at halda skúlastjórum frá at ringja eftir mær um ney›ugt ver›ur). Men fari eg út at vera lærari, er ta› mítt ynski, at arbei›a vi› bókmentum og tónleiki, so at Limp Bizkit og Marilyn Manson kanska koma á pensumlistar um ikki alt ov langa tí›. Men inntil tá ætli eg mær bert at vera menniskja eina løtu. Og kanska finna mær eitt ella anna› slag av heimi í ver›ini. Um eitt slíkt er til.

Næsta ár ver›ur Listahátí›; hvat hev›i tú hugsa› tær at uppliva›?

Til stevnuna í august kundi eg hugsa› mær at sæ› Bob Dylan, Van Morrison, U2 — ella Frank Sinatra og Elvis — ella hvat vi› Marilyn Manson og Limp Bizkit. Ta› hev›i einki gjørt, um Salman Rushdie og Adolf Hitler eisini hildu onkran fyrilestur. Teir kundi eg hugsa› mær at hoyrt.

Takk fyri práti› og gó›a eydnu framyvir!

Somulei›is.

(Lesi› meira á sí›u 23)